

Tämä on yhteenveto sidosryhmätilaisuuden (12.3.2018) keskeisestä annista liittyen lakiluonnokseen:

1. Soveltamisala, valtionavustus sekä LUOVAn tehtävä

- avustus valtionapupäätöksiin, avustuksen määrä, LUOVAn ehdotettu tehtävä (9 §)

Sisältö:

-Soveltamisala ja jätteet: --huomiointi soveltamisalassa ja pykälissä? -- nyt on jätetty pois jätteet > vaikka näitä ei olisi nyt tarkoitus sisällyttää tähän lakiin, niin suurille jätemäärille ja niiden käsittelylle (esim. toimija menee konkurssiin) tulee osoittaa myös jokin keino

-Prosenttiosuudet: sidotut prosenttimäärät ovat jäykkiä

- yritysten ja yksityisten avustusprosenttiin vaikuttavista tekijöistä täydennystä HE-teksteihin

-Pitäisikö laissa olla viittaus YSL:in ja PIMA-asetukseen? Pitäisikö määritellä, mitä tarkoitetaan pohjavedellä; onko kyseessä 1. tai 2. luokan pohjavesialue vai yleensä pohjavedet?

-Sedimenttien sisällyttämisessä laajemmin haasteita, koska säädösympäristö esim. pilaantumisen määritelmän suhteen kehittymätön

-Roskaantuminen mielellään vieritetään kunnan vastuulle. Toisaalta sellainen roskaantuminen esim.

kemikaalitynnurit, joiden sisältämät aineet saattaa aiheuttaa maaperän pilaantumista, voisivat olla mukana.- avustuksen määrän ennakoitavuus, tärkeää hankesuunnittelulle, selkeät prosentit.

-LUOVAn roolin tulisi asiassa olla merkittävä koko prosessin ajan, jotta hankkeet toteutuvat

- Asiantuntemuksen kilpailuttamisen vaikutukset kunnille, LUOVAn osaamisen säilyttäminen kuntien tukemisessa

-9 §:n rajan nostaminen kattamaan myös puhdistamisen tai ainakin siihen asti, että valmistellaan

kilpailutusasiakirjat. Hallintopäätökseen (9 §) liittyen tulee olla lisää sääntelyä, koska päätös tulee perustella, löytyykö nykyisestä lakiluonnoksesta perusteet tähän. Ilmeisesti kiireelliset tapaukset on jätetty peruspykälästä pois, kiireelliset tulisi saada tuon 9 §:n soveltamisalan piiriin (niin kai on nytkin). Tulisiko 9 §:ään lisätä LUOVALLE neuvontatehtävä? > eli ei siis asiantuntijatehtävää (joka on sitä laskutettavaa konsulttityötä), mutta jokin neuvontatehtävä, joka auttaisi kuntia ja muita käytännössä (kuitenkin niin, että ei ylitetä konsultin toimintaa)

– Tarkoittaako merkittävän riskialueen pilaantuneisuuden selvittäminen yleisen edun vuoksi lain 9 §:ssä sitä, että kohteen tulisi sijaita pohjavesialueella. Vaihtoehtoisesti, jos kohde ei sijaitse pohjavesialueella on yleisen edun nimissä vaikea löytää yleistä etua koskevia kriteereitä (pienemmät kohteet). Poikkeuksena on tietenkin alueen merkittävä laajuus ja sedimenttien pilaantuneisuus, jolloin esim. sedimenttien pilaantuneisuustapauksessa vaikutukset ulottuisivat laajalle vesistöön (yleinen etu).

– LUOVA voisi vastata 1. Vaiheen tutkimuksista aina siihen kun lähdetään tilaamaan työntoteutusta ts. yleissuunnitelman tekoon asti. Sen jälkeen LUOVA tarjoaa asiantuntija tukea/apua hankkeen toteutukseen.

-Yleisenä etuna voitaneen pitää ympäristöllisen näkemyksen lisäksi myös alueen kokonaisvaltainen kehittyminen, jolle pilaantunut alue on ollut esteenä.

-Ösra-näkökulman huomioon ottaminen tarpeen.

2. Edellytykset avustuksen saamiseen eri tilanteissa

- yleensä, vastuuvollista ei voida tunnistaa, hallintopakkotilanteet

Sisältö:

-Laissa tulisi olla yleiset edellytykset avun saamiseen. Tulisiko toiminnan olla päättynyt, että voi saada avustusta? jos näin, niin sitten pitäisi olla ihan lain tasolla säännös.

-Edellytykset avustuksen myöntämiselle olisi hyvä yksilöidä selkeästi asetuksella. Tunnusluku ja kohteiden pisteytys tulisi olla käytössä. Läpinäkyvä ja ennakoitavissa oleva järjestelmä tarvitaan. Ensiksi kohteiden valinta ympäristö- ja terveysriskien perusteella ja tämän jälkeen pisteytys.

-Puhdistamisvelvollisuus: Ympäristönsuojelulain 133 §:ssä on selkeästi kuvattu puhdistamisvastuu. Milloin puhdistamisvastuuta lainsäädännöllisesti ei voida tunnistaa, on ainakin lain perustelumuiotiossa hyvä tuoda esille se, minkä lain voimaantulo ratkaisee sen, milloin ns. isännättömyys voidaan todeta. Puhdistamisvastuutahon osoittaminen voi kuitenkin olla varsin hankalaa silloin, kun kohde kiinteistö on vaihtanut omistajaan useaan kertaan sen jälkeen, kun oletettu kiinteistön maaperän ja pohjaveden pilaantuminen on tapahtunut. Tilanne voi johtaa hallintopakkoon, jolloin tulevan LUOVA:n puhdistamisvastuuta koskevalle ratkaisulle haetaan muutosta hallinto-oikeudelta.

-Koska valtion avustuksesta tullaan tekemään aina päätös, joka on valituskelpoinen, johtaa se myös siihen, että tulevaisuudessa varattomien toimijoiden ns. kohtuuttomuusharkinta ratkaistaan yhä useammin hallinto-oikeudessa.

- Hallintopakkotilanteet, riskien suhteen kestävätkö kohde, voidaan ottaa haltuun ja kunnostaa valtion varoin.
- Hallintopakon kohdistaminen
- Hallintopakkoa tulisikin käyttää valtionjätehuoltotyöjärjestelmässä vain silloin, kun yleinen etu sitä edellyttää.
- Voiko käyttää hallintopakkotilanteissa avustusta vain sen selvittämiseen, onko alue pilaantunut vai ei, niin tehtäisiin -> ns. valvontaselvitys. Kiistanalaiseen vain tähän tarkoitukseen, ei muutoin. Käytännössä toimittaisiin siis ennen hallintopakko-asiaa eli ennen sen vireilletuloa. On korkea kynnyks mihin valtion rahaa käytettäisiin.
- Jos selvittämisvaihe olisi valtion hoidossa, on pienempi osa kuin kunnostusvaihe, vaikuttaa laatuun. Tätä rahaa ei voida käyttää hallintopakkotapauksiin muutoin.
- Avustuspäätökseen ehdot, neuvontaa kunnalle.
- Ösra-näkökulmasta tilanne erilainen. Yleensä yksityisiä ihmisiä tai pieniä yrityksiä. Eivät voi hoitaa hankintaa. Yhteensovittaminen tarpeen.

3. Hyödyn huomioon ottaminen

- sääntelyn vaihtoehtoja

Sisältö:

- riskiperusteisesti kai kunnostetaan kaikki? > teoreettinen taloudellinen hyöty myöhemmin ei voi olla peruste olla myöntämättä avustusta. Aina ensin ajateltava ympäristö- ja terveyshaittaa
- pykälä itsessään on aika epäselvä . Hyöty tulisi olla muodossa taloudellinen hyöty

4. Muut teemat

- suhde muuhun lainsäädäntöön, kaikki muut pykäläluonnokset

Sisältö:

- Ympäristövakuutukset? esimerkiksi niissä tapauksissa, kun halutaan avustaa enemmän kuin nyt esitetyt %-osuudet > tuleeko todeta varattomuus, tuleeko hakea ensin ympäristövahinkovakuutuksesta rahaa?
- Prosenttiosuudet ja osuuteen vaikuttavat kriteerit ei lakiin vaan VNa:een tai ohjeeseen. Kriteereissä voisi hyödyntää PIMAORPO-selvityksen ehdotuksia.
- Toissijaisten vastuujärjestelmien suhde, mitä pitää ottaa huomioon ennen kuin voi tehdä hakemuksen
- ÖSRA-lain suhde tähän?
- Tällä hetkellä toisella valtion toimijalle ei voida antaa rahaa, voisiko jatkossa esimerkiksi puolustusvoimat tulla osalla mukaan? jos mukana on myös kunta? miten päätös mekanismina sopisi tähän (sopimuksella voisi onnistua)? voisiko tämä toinen valtion taho tehdä yksityisoikeudellisen sopimuksen vaikkapa kunnan kanssa?
- 10 ja 11 § ovat hyviä ja selvennäviä, myös 4 §:n hakasuluissa oleva asia on kannatettava
- nykyinen järjestelmä toimii suhteellisen hyvin, hyvä että väline isännättömien kohteiden hoitoon.
- Ympäristövahinkovakuutuslaki on viimekäteinen järjestelmä kuten tämäkin.
- 7 § luettelo -> henkilötyö lisättävä mukaan perusteluihin.
- Kriteeristö voisi muodostua ajan myötä – ei tarvitse heti olla tiedossa. Variaatiota hankkeissa paljon, mistä johtuen haastavaa tehdä selkeälinjaista ohjeistusta.
- ÖSRAn JASKAssa maapäällisiä rakenteita/rakennuksia ei ole sisällytetty korvattaviin kuluihin. Pitäisikö tässä avustusmuodossa tarvittaessa sisällyttää ne mukaan esim. silloin, kun kunnostaminen edellyttää rakenteiden purkua.
- Vanhat kaatopaikat ongelmallisia, onko kyse jätehuollon tavanomaisesta toiminnasta, jolle on ollut yleinen hyväksyntä. Kunnat usein vastuussa, mutta riittävätkö kuntien varat, kun jälkihoitokustannuksiin ei ole aikaisemmin varauduttu ja kustannukset saattavat olla korkeita.
- Miten suhtaudutaan avustuksessa naapurikiinteistön kunnostamiseen; sisällytetäänkö suostumuksen jälkeen kunnostushankkeeseen?
- Miten huomioidaan aiheuttaja vastaa –periaate; pitäisikö valvontaviranomaisen jo tutkimusvaiheessa edellyttää pilaajaa tekemään tarvittavat selvitykset ja pitäisikö näissä tapauksissa tukeutua hallintopakkomenettelyyn?
- Tutkimusvaiheet tehtävä LUOVAssa ilman avustuspäätöstä, koska samalla hankkeelle ei voi myöntää kahdesti avustusta?
- Luonnoksen 5 §:n toimet eivät auenneet – mitä toimet voisivat olla? Luonnoksessa 9 ja 4 §:t osin päällekkäistä asiaa.
- Perustilaselvitys –termi sekoittuu YSL:n 82 §:n käsitteeseen. Pitäisikö tässä käyttää termiä perusselvitys.